

відпрацювати набуті знання в педагогічній діяльності.

Ключові слова: *навчальна дисципліна, теорія та методика музичного виховання, професійне становлення, майбутні вихователі, освітній процес, заклад вищої освіти.*

УДК 378.018.43:004(100)

**PREREQUISITES FOR THE EMERGENCE AND DEVELOPMENT OF
BLENDED LEARNING IN A FOREIGN EDUCATIONAL AREA**

**ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗМІШАНОГО
НАВЧАННЯ У ЗАРУБІЖНОМУ ОСВІТЬОМУ ПРОСТОРИ**

Катерина Новікова

здобувач 1 курсу третього
(освітньо-наукового) рівня вищої
освіти освітньої програми
«Освітні, педагогічні науки»
E-mail: katyanovik93@gmail.com
ORCID 0000-0002-6675-4513
ДВНЗ Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Kateryna Novikova

getter of the 1-st year of the third
(educational and scientific) level of higher
education of the educational program
“Educational and Pedagogical Sciences”
E-mail: katyanovik93@gmail.com
ORCID 0000-0002-6675-4513
Donbas State Pedagogical
University, Ukraine

ABSTRACT

The article explores the prerequisites for the emergence of blended learning in the international educational space based on the development of distance learning forms. A comprehensive analysis of literature reveals that this process is associated with the integration of the best traditional and innovative teaching methods.

It is highlighted that higher education institutions, confronted with the need for effective educational delivery during the COVID-19 pandemic and full-scale military aggression, actively embraced technology and transitioned to blended learning, becoming a primary tool for educational processes.

The paper analyzes works of global and Ukrainian scholars who have examined the development of both distance and blended learning worldwide. Based on the analysis of the genesis of blended learning and the current state of research in this context, the author establishes that blended learning has evolved as a product of the evolution of distance education.

The latter has undergone significant development, starting from correspondence education in the United States and culminating in a contemporary organized approach to the educational process based on interactive computer and telecommunication networks.

The conclusions underscore the necessity of blended learning to ensure quality education in the face of contemporary challenges, emphasizing that the relevance of implementing blended learning is indisputable, as it enables higher education institutions to provide a quality educational process. The foundation for the development of blended learning lies in well-developed methodologies and extensive

experience in applying both traditional and distance learning formats. Choosing effective innovative methods and technologies for implementing the educational process in higher education remains a crucial aspect, determining the direction of future research in this field.

Key words: *blended learning, higher medical institutions, distance learning.*

Актуальність теми. Важкі умови сьогодення диктують свої правила щодо навчання у закладах вищої освіти медичного спрямування. Пандемія COVID-19 спричинила суттєвих змін у системі вищої освіти як змістовні так і методичні. Через розповсюдженість вірусу та термінові карантинні заходи, заклади вищої освіти повинні були екстрено трансформувати стандартний процес навчання в дистанційну форму освіти. Зараз під час повномасштабної воєнної агресії цінність навчання збільшилась вищих медичних закладів вимушені були перейти на змішану форму навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспектами розвитку дистанційного та змішаного навчання займались закордонні та українські вчені Д. Гаррісон (D. Garrison), П. Дін (P. Dean), С. Мойбс (Moebs S.), Т. Пилаєва, О. Собченко, О. Огієнко, Р. Шаран, Л. Штефан, О. Борзенко, В. Бедіна. Однак у науково-педагогічній літературі залишаються актуальними розвідки з питань удосконалення та розвитку методики змішаного навчання.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Дослідити передумови виникнення змішаного навчання у зарубіжному освітньому просторі на ґрунті розвитку дистанційних форм навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Змішана форма здобуття освіти наслідує формат дистанційного навчання. Це створює підстави для аналізу розвитку дистанційного навчання як передумови виникнення змішаного навчання. Історично перші підходи до дистанційного поширення освітньої інформації та встановлення зворотнього зв'язку із споживачем має витоки із США, де почали оприлюднювати перші освітні публікації на сторінках газет. Це давало можливість різним верствам населення «доторкнутись» до освітнього процесу. Ф. Каліб у 1728 році розмістив у Бостонській газеті оголошення для бажаючих навчатися стенографії. Тобто «докореспондентське навчання» (before correspondence study), вважають певною точкою відліку в становленні дистанційного та змішаного навчання (Дін, 2001; Мойбс, 2006). У 1840 р. було винайдено поштову марку в наслідок чого всі витрати по доставці лягли на відправника, що гарантувало отримання кореспонденції адресату. Ще до її виникнення саме адресат повинен був заплатити за лист, який отримує тому відправник не міг бути на 100% впевнений, що його лист буде доставлено (Штефан, 2015). Поява марки підштовхнула на той момент відомого англійського вчителя та винахідника одного з методів стенографії І. Пітмана поширити його досвід дистанційно. Започаткувавши навчання за допомогою пошти та поштових марок він почав викладати стенографію для всіх бажаючих. Таким чином його можна вважати автором першого у світі курсу дистанційного навчання (Оргієнко, 2012; Штефан, 2015; Дін, 2001; Мойбс, 2006).

Наступний вагомий етап розвитку дистанційного навчання випав на кінець XIX ст. – XX ст., адже саме тоді у США значного попиту у середнього

прошарку суспільства набули так звані освітні товариства, в яких навчання відбувається найчастіше на відстані за допомогою поштового листування (Дін, 2001; Мойбс, 2006).

Весь навчальний процес відбувався виключно за допомогою листування. Здобувач отримував всі необхідні матеріали, літературу, методичні вказівки для навчання поштою (Оргієнко, 2012). Зокрема, під час дослідження нам вдалося з'ясувати що у 1836 р. студенти Лондонського університету отримали можливість навчатись дистанційно, однак, на початку його запровадження, учні висловлювали різні думки з цього приводу. Так, найбільший успіх у 1843 році мало безкоштовне товариство кореспондентського навчання стенографії де могли навчатись усі бажаючі не дивлячись на то з якої верстви населення був здобувач. Наступним кроком університету, у 1856 р. був дозвіл складати іспити для отримання академічних ступенів бакалавра та магістра з усіх спеціальностей (окрім медицини), незалежно від того де та як саме здобувачі раніше отримали освіту. Також в Лондонському університеті було організовано професійні курси у дистанційному режимі та курси з підготовки до вступних іспитів. Цього ж року викладачами іноземних мов Ч. Тусеном і Г. Лангенштейном був заснований перший заклад дистанційного навчання – Берлінський інститут іноземних мов, у якому навчання студентів відбувалось шляхом листування, згодом цей метод отримав тоді назву «corresponding learning» (Пилаєва, 2016).

У європейському освітньому просторі також почалися певні зрушення у цьому напрямку. Зокрема, Шотландський університет у 1877 р. запропонував програму кореспондентського навчання для жінок на звання ліценціата мистецтв, яка діяла протягом 55 років (Агассіс, 1971).

Офіційно виникненням дистанційної освіти визнається 1982 р. через застосування даного поняття в списку заочних курсів Вісконського університету (Шаран, 2015).

У період з 1910 по 1920 рр. підрозділи дистанційної освіти почали використовувати дуже прогресивні на той час технології для навчання а саме: слайди, кінофільми та радіо (Шаран, 2015). Перший каталог фільмів-інструкцій з'явилися у 1910 р, медіа інструкції були введені в багато освітніх програм до 1920 р. у вигляді слайдів і кіно (Пилаєва, 2016). Все це стало підставою для відокремлення наступного етапу розвитку дистанційного навчання, який відбувся у ХХ ст. – 60-ті рр. ХХ ст. (Штефан, 2015; Дін, 2001; Мойбс, 2006).

Запровадження перших дистанційних технологій навчання відбувалося у закладах освіти Австралії. Так, вже у 1911 році Квінслендському університеті в Брісбені з'явилось дистанційне навчання, коли почали запроваджувати курси на рівні університету, а у 1914 цю модернізацію підхопили й початкові школи, які завдяки дистанційному навчанню за допомогою пошти гарантували навчання дітям які живуть далеко від шкіл. Педагогічний коледж в Мельбурні також у ті роки широко використовував пошту у навчанні студентів (Пилаєва, 2016).

У 1914 році американський уряд надає змогу транслювати по радіо навчальний контент двомстам різним коледжам та університетам (Гаррісон, 1985), а вже з 1932 року державний університет штату Айова почав експериментувати з передачею навчальних курсів студентам на відстані. Значною подією, яка суттєво вплинула на дистанційне навчання того часу є перший з'їзд Міжнародної Ради з кореспондентської освіти (International Council

for Correspondence Education), який відбувся у 1938 році у Вікторії (Канада) (Пилаєва, 2016). Як засвідчує аналіз наукових джерел вказаний вище етап, Е. Ісман та Ю. Демрей назвали етапом «двобічної аудіо та відео комунікації» (two-way audio and video communication) (Огієнко, 2012).

У 1962 році М. Янг опублікував статтю для журналу британського освітянського центру «Where» (Пилаєва, 2016). Науковець першим запропонував ідею «освіти на відстані у поєднанні з кореспондентською освітою та радіо- і телемовленням» та створення «Open University» для підготовки людей до зовнішнього ступеню університету в Лондоні. Після запропонованої ідеї, у 1963 році, BBC та Міністерство освіти розпочали дискусію з приводу «ефірного коледжу», наслідком якої стали події березня 1963 року, саме тоді, як стверджується в дослідженні В. Бедіна, робоча дослідницька група Лейбористської партії під керівництвом лорда Тейлора запропонувала експеримент на радіо та телебаченні: «Ефірний університет» для дорослого населення, при якому телебачення і радіо повинні були «доставляти» викладачів додому до учня (Бедніна, 2011; Пилаєва, 2016).

У 1969 р. урядовці Великої Британії, затвердили Королівську Хартію про створення незалежного, існуючого на одному рівні з іншими закладами вищої освіти, Відкритого Університету Сполученого Королівства, який успішно працює протягом п'яти десятиліть. Університет, характерною рисою якого є перевага дистанційної форми освіти над традиційною, був автономний та мав право на присвоєння вчених ступенів. За думкою першого канцлера Відкритого університету Д. Кроутера університет набув таких характеристик як «відкритий для людей, відкритий для місць, відкритий для методів, і відкритий для ідей» (Біссел, 2011).

Впродовж наступних десятиріч із розвитком радіотелекомунікацій паралельно безперервно розвивається й дистанційне навчання. Наприклад у 70-х роках минулого століття американським слухачам почали транслювати університетські телевізійні лекції, після яких була змога отримати консультацію у викладача. Згодом на початку 80-х років почали використовувати телевізійні освітні програми у вищій школі. Вже у 1989 році у США створили систему публічного телемовлення (PBS TV), яка є консиліумом 1500 коледжів і телекомпаній, включає с себе кілька навчальних програм (Пилаєва, 2016; Штефан, 2015). Однак навчання за допомогою телебачення мало суттєві недоліки - односторонність зв'язку, відсутність зворотного зв'язку з викладачем, певна другорядність у навчанні.

Завдяки праці багатьох дослідників та провідних вчених (К. Бакер, Т. Батес, Ч. Ведемаєр, Р. Вус, Б. Кінг, Дж. Ламб, М. Мур, А. Норберг, Дж. Рей, Дж. Сміт, І. Томсон, Г. Уілмот, Б. Хан, Б. Холмберг, Дж. Янг та інші) дистанційна освіта поступово виокремилась у самостійну галузь. В межах цієї галузі почали досліджувати питання її розвитку, мотивації студентів, особливості комунікації студентів між собою та з викладачем, тощо (Танась, 2002; Шаран, 2015).

У 90-х роках минулого століття розпочався заключний, на сьогоднішній день, етап становлення дистанційної освіти який отримав назву від провідних американських науковців М. Бакланда та П. Діна, «Interactive computer system». На їх думку, розвиток інформаційних технологій став запорукою успішності

дистанційного навчання та саме завдяки комп'ютерним технологіям викладачам американських шкіл вдалося вивести дистанційне навчання на принципово новий рівень (Пилаєва, 2016).

Швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій після 1995 року сприяв новому етапу у запровадженні дистанційного навчання. Завдяки інтернету швидкість взаємодії викладача з учасниками освітнього процесу значно зросла, у здобувачів з'явилася можливість отримувати необмежений доступ до інформації у будь який час, а викладачам – забезпечувати контроль процесу та результатів навчання здобувача (Пилаєва, 2016; Собченко, 2021).

У вересні 2007 року в Кейптауні відбулася конференція, де розглядалися шляхи прискорення розвитку відкритих ресурсів, технологій і методів викладання в освіті, результатом якої стало оприлюднення Кейптаунської декларації. Учасники конференції визнали, що створення диференційної світової колекції відкритих освітніх ресурсів надає освіті більшої відкритості, доступності, розширює можливості розвитку міжкультурної взаємодії, творчості, обміну і співпраці в сучасному суспільстві знань.

Термін «blended learning» – змішане навчання, вперше було використано у 1999 році у прес-релізі американського центру інтерактивного навчання Interactive Learning Centers (EPIC). У цьому документі було зазначено, що компанія розробила вже 220 навчальних електронних курсів, але незабаром вона буде пропонувати Інтернет-курси з використанням власної методики змішаного навчання, тобто потенційним споживачам запропонованих освітніх послуг рекомендовано не лише онлайн-курси, але й курси із застосуванням методики здійснення змішаного навчання (Собченко, 2021; Гаррісон, 2008).

Аналіз наукових джерел засвідчив, що серйозним поштовхом для розвитку змішаного навчання стало проведення різноманітних конференцій та заходів, учасники яких активно піднімали питання актуальності, сутності, підвищення якості онлайн-навчання, які були організовані діючою на той час спілкою «Online Learning Consortium» (Собченко, 2021; Пакпахан, 2020).

Серед американських закладів вищої освіти першими провели апробацію змішаної форми навчання Університет центральної Флориди, а в Університеті Міссурі, для забезпечення швидкого зв'язку між учасниками дистанційного навчання був успішно реалізований перший досвід дистанційної освіти під керівництвом Д. Фелтса із використанням системи комп'ютерного супроводу навчального процесу «The Computer Assisted Lesson Service» (Шаран, 2012).

У 2012 р., Babson Survey Research Group провели дослідження за результатами якого стало відомо, що понад 6,7 млн. на той час (32 %) студентів вищих навчальних закладів США пройшли хоча б один курс дистанційного навчання. Того ж року стартували такі успішні проекти як Coursera (<https://www.coursera.org/>) та Udacity (<https://www.udacity.com>), що навчають сотні тисяч студентів. У травні 2012 р Массачусетський технологічний інститут та Гарвардський університет оголосили про запуск спільного проекту дистанційного онлайн-навчання edX (<https://www.edx.org/>). Вже у 2014 році проект нараховував майже 3 млн користувачів. (Дата звернення до посилань 17.12.2023)

У 2016 році європейською комісією було прийнято Рамку цифрової компетентності для громадянина (DigComp), (DigComp 2.0: Digital Competence Framework for Citizens), що було необхідною мірою через очевидність розвитку

саме цифрових технологій та їх впливу на життя людини (Собченко, 2021).

Вирішальним для дистанційної освіти став 2020 рік. Через вплив пандемії та тотальний локдаун у переважній більшості країн педагоги вищої школи повинні були знайти вихід із ситуації в якій вони та здобувачі опинились. Саме тому ідея змішаного навчання почала виглядати зовсім по іншому (Собченко, 2021).

Необхідно відзначити, що початок пандемії стався в Китаї, і ця країна була першою, хто відреагував на обставини, переводячи навчальні заклади спочатку на дистанційну, а потім на змішану форму навчання. Крім того, розвиток дистанційного та змішаного навчання в КНР відбувався протягом останніх десятиріч. За цей період були реалізовані програми розвитку цифрової компетентності та інформатизації освіти.

Традиційні форми навчання, що існували раніше, вже не відповідають вимогам сучасності, і необхідно адаптувати методи навчання до нових реалій. Важливо відзначити, що ідеї, які були висловлені фахівцями на різних етапах розвитку змішаного навчання, заклали міцний фундамент для його подальшого розвитку в сучасному суспільстві, привертаючи увагу вчених з усього світу.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, дослідження передумов виникнення змішаного навчання у зарубіжному освітньому просторі засвідчило, що цей процес пов'язаний з інтеграцією кращих традиційних та інноваційних форм навчання. Актуальність провадження змішаного навчання є незаперечною, адже це дозволяє закладам вищої освіти в умовах повномасштабної війни забезпечити якісний освітній процес. Підґрунтям для розвитку змішаного навчання є опрацьовані методики та широкий досвід застосування як традиційних, так і дистанційних форм навчання. У сучасній системі вищої освіти важливою та актуальною залишається проблема вибору найбільш ефективних інноваційних методів і технологій реалізації освітнього процесу під час реалізації змішаного навчання. Ці питання і визначають пошукову траєкторію наших подальших досліджень.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Бедніна В. Г. (2011). Від «фірмового університету» до сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій в позашкільній освіті. *Вимірювальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах*: міжнар. наук.-техн. журн. Хмельницький, 2011. № 1. С. 263–266., с. 263

Огієнко О. І. (2012). Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Методичні рекомендації*. м. Київ, 75 с.

Пилаєва Т. (2016). Історія розвитку дистанційної освіти в світі. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Сер.: Педагогічні науки. 2016. Вип. 147. С. 114–118.

Собченко Т. М. (2021). Дидактична система змішаного навчання студентів філологічних спеціальностей у закладах вищої освіти. Дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.09 / Харк. націон. педаг. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2021. 575 с.

Танась М. (2002). Дистанційна освіта в дидактичній концепції. *Вища освіта в Україні*. № 1. 2002. С. 79–82.

Шаран Р. В. (2012). Розвиток дистанційної освіти у США. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2012. Вип. 11. С. 118–122.

Штефан Л. А., Борзенко О. П. (2015). Особливості організації дистанційного навчання студентської молоді в Канаді. *Ретроспективний аналіз: монографія*. Харків : ХНАДУ, 2015. 219 с.

Agassiz E. C. (1971). Society to Encourage Studies at Home. *The changing world of correspondence study*. Pennsylvania State University Press, 1971. P. 21–30.

Bissell C. C. (2011). The Open University of the United Kingdom. *Leadership in Science and Technology: A Reference Handbook*. 2011. Vol. 2. P. 24–32.

Garrison D. R. (1985). Three generation of technological innovations in distance education. *Distance Education*. 1985. Vol. 6. No. 2. Pp. 235–241.

Garrison D. (2008). Blended learning in higher education: Framework, principles, and guidelines. Jossey-Bass. 2008. 272 p.

Dean P. (2001). Effectiveness of combined delivery modalities for distance learning and redent learning. *Quarterly Review of Distance Education*. 2001. 2(3). Pp. 247–254.

Moebs S., Moebs S., Weibelzahl S. (2006). Towards a good mix in blended learning for small and medium sized enterprises – Outline of a Delphi Study. *Proceedings of the Workshop on Blended Learning and SMEs held in conjunction with the 1 st European Conference on Technology Enhancing Learning Crete*. Greece, 2006. Pp. 1–6.

Pakpahan N. (2020). The Use of Flipped Classroom During COVID–19 Pandemic Advances in Social Science, Education and Humanities Research. *Proceedings of the International Joint Conference on Arts and Humanities*. Vol. 491 (IJCAH 2020). URL: <https://www.atlantis-press.com/article/125947238.pdf>

REFERENCES

Bednina V. H. (2011). Vid «efirnogo universytetu» do suchasnykh informatsiyno-telekomunikatsiynykh tekhnolohiy v pozashkil'niy osviti. *Vymiryuval'na ta obchyslyuval'na tekhnika v tekhnolohichnykh protsesakh: mizhnar. nauk.-tekhn. zhurn.* – Khmel'nyts'kyy, 2011. № 1. S. 263–266., s. 263 [in Ukrainian].

Ohiyenko O. I. (2012). Dystantsiyna pedahohichna osvita: zarubizhnyy ta vitchyznyanyy dosvid. *Metodychni rekomendatsiyi* (m. Kyiv, 2012 r.) 75 s. [in Ukrainian].

Pylayeva T. (2016). Istoriya rozvytku dystantsiynoyi osvity v sviti. *Naukovi zapysky Kirovohrads'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Ser.: Pedahohichni nauky*. 2016. Vyp. 147. S. 114–118. [in Ukrainian].

Sobchenko T. M. (2021). Dydaktychna systema zmishanoho navchannya studentiv filolohichnykh spetsial'nostey u zakladakh vyshchoyi osvity. *Dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.09 / Khark. natsion. pedah. un-t imeni H. S. Skovorody*. Kharkiv, 2021. 575 s. [in Ukrainian].

Tanas' M. (2002). Dystantsiyna osvita v dydaktychniy kontseptsiyi. *Vyshcha osvita v Ukrayini*. № 1. 2002. S. 79–82 [in Ukrainian].

Sharan R. V. (2012). Rozvytok dystantsiynoyi osvity u SShA. *Pedahohichna osvita: teoriya i praktyka*. 2012. Vyp. 11. S. 118–122 [in Ukrainian].

Shtefan L. A., Borzenko O. P. (2015). Osoblyvosti orhanizatsiyi dystantsiynoho navchannya students'koyi molodi v Kanadi. *Retrospektyvnyy analiz: monohrafiya*. Kharkiv : KhNADU, 2015. 219 s [in Ukrainian].

Agassiz E. C. (1971). Society to Encourage Studies at Home. The changing world of correspondence study. *Pennsylvania State University Press*, 1971. R. 21–30 [in USA].

Bissell C. C. (2011). The Open University of the United Kingdom. Leadership in Science and Technology: *A Reference Handbook*. 2011. Vol. 2. P. 24–32 [in United Kingdom].

Garrison D. R. (1985). Three generation of technological innovations in distance education. *Distance Education*. 1985. Vol. 6. No. 2. Rp. 235–241 [in USA].

Garrison D. (2008). Blended learning in higher education: Framework, principles, and guidelines. Jossey-Bass. 2008. 272 p. [in USA].

Dean P. (2001). Effectiveness of combined delivery modalities for distance learning and redent learning. *Quarterly Review of Distance Education*. 2001. 2(3). Rp. 247–254 [in USA].

Moebis S., Moebis S., Weibelzahl S. (2006). Towards a good mix in blended learning for small and medium sized enterprises – Outline of a Delphi Study. *Proceedings of the Workshop on Blended Learning and SMEs held in conjunction with the 1 st European Conference on Technology Enhancing Learning Crete*. Greece, 2006. Rp. 1–6 [in Greece].

Pakpahan N. (2020). The Use of Flipped Classroom During COVID–19 Pandemic Advances in Social Science, Education and Humanities Research. *Proceedings of the International Joint Conference on Arts and Humanities*. Vol. 491 (IJCAH 2020). URL: <https://www.atlantis-press.com/article/125947238.pdf> [in France].

АНОТАЦІЯ

В статті досліджено передумови виникнення змішаного навчання у зарубіжному освітньому просторі на ґрунті розвитку дистанційних форм навчання. Проведений ґрунтовний аналіз літератури на тлі якого автором зазначено, що цей процес пов'язаний з інтеграцією кращих традиційних та інноваційних форм навчання.

Висвітлено, що заклади вищої освіти стикнувшись з необхідністю ефективного проведення навчального процесу під час пандемії COVID-19 та повномасштабної воєнної агресії започаткували активне використання технологій та перейшли на змішану форму навчання, що стало основним інструментом для проведення освітнього процесу.

Здійснено аналіз робіт світових та українських вчених, які розглядали аспекти розвитку дистанційного та змішаного навчання у світі. На основі аналізу генези змішаного навчання та висвітлення поточного стану наукових розробок у цьому контексті автором встановлено, що змішане навчання виникло як продукт еволюції дистанційної освіти. Остання пройшла значний етап розвитку, розпочавши від форми кореспондентського навчання в США та завершивши сучасним організованим підходом до освітнього процесу, заснованим на використанні інтерактивних комп'ютерних телекомунікаційних мереж. Змішане навчання, як самостійна концепція, виникло наприкінці ХХ століття внаслідок інтенсивного розвитку як традиційного, так і дистанційного навчання, і сполучило в собі переваги обох цих підходів.

Висновки підкреслюють необхідність змішаного навчання для забезпечення якісної освіти в умовах складних обставин сьогодення та

значається, що актуальність провадження змішаного навчання є незаперечною, адже це дозволяє закладам вищої освіти забезпечити якісний освітній процес.

Підґрунтям для розвитку змішаного навчання є опрацьовані методики та широкий досвід застосування як традиційних, так і дистанційних форм навчання. Важливим аспектом залишається вибір ефективних інноваційних методів та технологій для реалізації освітнього процесу в системі вищої освіти. Ці аспекти визначають напрямок подальших досліджень у даній області.

Ключові слова: змішане навчання, вищі медичні заклади, дистанційне навчання.

УДК 37-057.17:005.336.2

MANAGEMENT COMPETENCE OF THE MANAGER OF EDUCATION: THEORETICAL ASPECT

УПРАВЛІНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Ганна Попова

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: annapopova7146@gmail.com
ORCID 0000-0002-8286-9134
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Hanna Popova

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: annapopova7146@gmail.com
ORCID 0000-0002-8286-9134
SHEI "Donbas State Pedagogical University", Ukraine

Валерій Гапанович

здобувач 2 курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої програми «Освітні, педагогічні науки»
E-mail: valetiygap@gmail.com
ORCID 0009-0007-8626-3483
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Valerii Hapanovych

getter of the 2st year of the third (educational and scientific) level of higher education of the educational program "Educational and Pedagogical Sciences"
E-mail: valetiygap@gmail.com
ORCID ID 0009-0007-8626-3483
SHEI "Donbas State Pedagogical University", Ukraine

ABSTRACT

Based on the analysis of psychological and pedagogical literature, the relevance of considering the problem of management competence of the manager of education is substantiated. It is stated that the issue of professional training of competent managers of education, and the development of managers of a new generation with established management competence, who are able to think and act creatively and systematically and respond to modern demands of society, is emerging. The definition of the essence of the concept of "management competence" by domestic scientists is considered. It is emphasized that the manager of education is a talented organizer, a high-level professional with formed professional, intellectual,